

Nærings- og fiskeridepartementet
Postboks 8004 Dep
0030 Oslo

Deres ref.: 14/3107-4

Vår ref.: 207.03.ØBE

Dato: 29.10.2014

Enklere regler – bedre anskaffelser, NOU 2014:4

Vi viser til Nærings- og fiskeridepartementets brev datert den 20 juni i år om høring til NOU 2014: 4 Enklere regler – bedre anskaffelser. Våre innspill dreier seg om overordnede målsettinger og hensyn knyttet til offentlige anskaffelser, i hovedsak knyttet til kapitlene om formål, prinsipper, prosedyreregler og ikke-anskaffelsesfaglige hensyn. Akademikerne legger vekt på betydningen av innovasjon og kompetanse for økt produktivitet og kvalitet i tjenestene i vår uttalelse.

Innovasjon og kompetanse

Akademikerne mener det er viktig at offentlige anskaffelser benyttes til å stimulere til innovasjon. Bedre utnyttelse av innovasjonsmuligheten vil gi bedre tjenester, mer effektiv ressursutnyttelse i offentlig sektor og ikke minst positive spill- over effekter for samfunnet. bl.a. ved å stimulere norske bedrifter (leverandørene) til å øke innovasjonstakten ytterligere. En slik utvikling er avhengig av at offentlige anskaffelser ses på som et strategisk verktøy for å videreutvikle evnen til å skape verdier i offentlige tjenester og i norsk næringsliv. Konsekvensen av svak vektlegging av innovasjon i offentlige anskaffelser er lavere produktivitsvekst både i privat og offentlig sektor.

Rapporten «Innovative offentlige innkjøp – mer produktivitet og bedre tjenester» (Menon-publikasjon 11 2014) dokumenterer de samfunnsøkonomiske gevinstene det er å hente på økt innovasjon i offentlige anskaffelsesprosesser. Rapporten konkluderer med at vektleggingen av innovasjon er svak i offentlige anskaffelser, og at konsekvensen er lavere produktivitsvekst både i privat og offentlig sektor. Finansdepartementet har vist at en halv prosent økning av produktivitsveksten i offentlig sektor kan gi besparelser på 7,5 prosent av BNP i 2060. I 2012 utgjorde det 200 milliarder kroner. Om man gjennom offentlige anskaffelser klarer å stimulere til kun en tiendedel av en slik produktivitsvekst, vil besparelsene på lang sikt være opp mot 20 milliarder kroner per år. Dersom gevinstene skal realiseres, må man i større grad trekke inn fagkompetanse i hele anskaffelsesprosessen og digitalisere og effektivisere anskaffelsesprosessene. Gode, kostnadsbesparende anskaffelser er avhengig av kompetente beslutninger, bedre ledelse og styrket autonomi for anskaffelsesmiljøene. Skal Norge opprettholde konkurransekraft, vekst og velstand er vi avhengige av å stadig finne nye metoder som gjør at vi utnytter samfunnets viktigste ressurser, arbeidskraft og kapital mer effektivt.

Formål og grunnleggende prinsipper

Utvalgets flertall peker på behovet for å klargjøre formålet med anskaffelsesregelverket, og foreslår at effektiv bruk av samfunnets ressurser og konkurranse om offentlige kontrakter utgjør et todelt formål med det norske anskaffelsesregelverket. Videre foreslår utvalgets flertall at de grunnleggende prinsippene i regelverket klargjøres gjennom å reddykke prinsippene om likebehandling, gjennomsiktighet, konkurranse og forholdsmessighet.

Kunnskap og kompetanse om regelverk, metodikk og organisering av anskaffelser er en utfordring for offentlige virksomheter, bl.a. på grunn av omfattende regelverk. Forenkling og tydeliggjøring av regelverket, sammen med styrking av kompetansen i offentlige virksomheter, vil bidra positivt. Akademikerne støtter derfor utvalgets forslag om forenkling og tydeliggjøring av formålet og prinsippene i regelverket.

Nye prosedyreregler

Utvalgets flertall foreslår å gå bort fra tradisjonelle anbuds konkurranser og gjeldende forhandlingsforbud. Flertallet foreslår å tillate all form for dialog mellom oppdragsgivere og leverandører frem til tildeling av kontrakt. Akademikerne mener dagens anbudsregler i offentlig sektor må endres i retning av forhandlingsløsninger som i større grad baseres på tidlig dialog mellom offentlige anskaffer og private leverandører for å bedre kunne identifisere nye og innovative produkter og løsninger. Bedre offentlige anskaffelser er avhengig av at offentlige virksomheter innehar kompetanse som stimulerer til innovasjon. Dette er nødvendig for å stimulere til fremtidig tjenesteinnovasjon i offentlig sektor. Forslaget om nye prosedyreregler støttes av Akademikerne.

Ikke-anskaffelsesfaglige hensyn

Utvalget legger til grunn at ikke-anskaffelsesfaglige hensyn er samfunnsmessige eller politiske hensyn som skal eller kan ivaretas gjennom offentlige anskaffelser. Flertallet i utvalget foreslår å fjerne slike bestemmelser fra regelverket på bakgrunn av hensynet til forenkling.

Effektivisering og høyere produktivitet i offentlig tjenesteyting er svært viktig når vi vet at antallet brukere vil øke relativt i forhold til antall yrkesaktive. Det offentlige handler varer og tjenester for om lag 15 % av BNP og kan være en sterk driver for innovasjon. Dette forutsetter at offentlige anskaffelser aktivt tas i bruk som et strategisk virkemiddel. Akademikerne mener behovet for innovasjon må synliggjøres i tilknytning til ikke-anskaffelsesfaglige hensyn.

Offentlige etater og statlig eide selskaper er svært viktige kunder for næringslivet. Akademikerne mener offentlige etater og statlig eide selskaper bør ha en anskaffelsespolitikk ved store kontrakter der anbudene enten deles opp slik at også norske leverandører blir aktuelle, eller ved kontraktbetingelser åpner for gjenkjøp fra lokale norske leverandører. Disse hensynene kan ivaretas på andre måter enn gjennom regelverket.

Med vennlig hilsen
Akademikerne

Øyvind Berdal
Rådgiver